

TRI VRSTE RODITELJSKE ODGOVORNOSTI

Za što je odgovoran roditelj, a za što dijete?

roditelj

osobna
odgovornostodgovornost
za dobrobit i
razvoj djetetaodgovornost za
kvalitetu odnosa
s djetetom

dijete

osobna
odgovornost

Komunikacija:

- osobni govor
JA-poruke
povratna informacija

- slušanje djeteta
pasivno / aktivno

- osobni govor
hoću / neću
volim / ne volim

Osobna odgovornost

Osobna odgovornost obuhvaća samosvijest (svijest o tome što mislim [ne mislim], osjećam [ne osjećam], hoću [neću], volim [ne volim], trebam [ne trebam] i sl.) te zastupanje sebe kako riječju, tako i djelom.

Svaka odrasla osoba odgovorna je za sebe, za svoje ponašanje, za zadovoljavanje svojih potreba te za poštivanje svojih granica. Roditelji svoju osobnu odgovornost preuzimaju radeći izbore, donoseći odluke i djelujući u skladu sa svojim potrebama i granicama (tj. sa svojim trebam (ne trebam), hoću (neću), volim (ne volim)...

I dijete ima osobnu odgovornost – od rođenja ima svijest o svojim stanjima i potrebama te zastupa sebe (izražava svoja stanja i potrebe) glasanjem i pokretima.

U tom ranome razdoblju dijete ne zastupa sebe i djelom jer to ne može i ne zna. Na potrebe koje dijete izrazi reagiraju roditelji/odrasli; oni privremeno predstavljaju djetetove "produžene ruke i noge" te zadovoljavaju djetetove potrebe.

S vremenom, dijete će samo moći uzeti čašu vode kada bude žedno ili skinuti sa sebe mokre pelene koje mu smetaju. Povećava se njegova sposobnost zastupanja sebe ne samo riječju, nego i djelom, odnosno sposobnost da sâm zadovoljava svoje potrebe jer je sve samostalnije, više zna, bolje razumije posljedice svojega i tuđeg ponašanja, ima više životnog iskustva.

Odgovornost za odnos

Roditelj također ima i punu odgovornost za kvalitetu odnosa s djetetom i u obitelji. Odrasli su ti koji su odgovorni za to kakva je atmosfera (npr. napeta, namrgođena lica, takva da se dijete boji roditelja...), način komuniciranja i vrijednosti (npr. brinemo se jedni o drugima, pomažemo, ne povređujemo jedni druge; važno je kako se članovi obitelji osjećaju, prihvaćanje različitosti, tolerancija, odnosi se temelje na ravnopravnom dostojanstvu koje znači da se potrebe, želje i osjećaji svakoga člana obitelji shvaćaju ozbiljno, bez obzira na dob ili spol...).

Odgovornost za dobrobit i razvoj djeteta

Roditelj, uz osobnu odgovornost za sebe i svoje potrebe i granice te odgovornost za kvalitetu odnosa s djetetom i odnosa u obitelji, ima i odgovornost za dobrobit i razvoj djeteta. Kao što je već navedeno, dijete ima osobnu odgovornost za svoje potrebe i granice – za njihovo izražavanje te, u mjeri u kojoj to može, i za zadovoljavanje. No nije samo dijete odgovorno za sebe – odgovoran je i roditelj. Roditelj je odgovoran za donošenje odluka kojima se osigurava sigurnost i zdravlje djeteta te za zadovoljavanje djetetovih potreba (ali ne i svih djetetovih želja).

Ponekad zbog svoje odgovornosti za dobrobit i razvoj djeteta roditelji donose odluke koje su u suprotnosti s djetetovim željama i osjećajima. Pritom je važno da roditelji i tada poštuju djetetovu osobnu odgovornost za sebe, za svoje potrebe i granice, odnosno, rečeno jezikom četiri stupa roditeljstva, da vide i uvažavaju dijete kao osobu koja je kompetentna znati što želi, a što ne (npr.: Vidim da hoćeš na ovaj tobogan, ali neću te pustiti jer je to za stariju djecu; Čujem da bi ti još gledao TV, ali ja ću ga sad ugaziti jer ne želim da gledaš više od sat vremena dnevno...).

